

VAROVANINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21⁶⁰, polletna K 10⁸⁰, četrletna K 5⁴⁰, mesečna K 1⁸⁰; za Nemčijo celoletno K 26⁴⁰; za : : ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36[—].

ZARJA

UPRAVNISTIVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 7. zvečer
Inserati: enostopna pettistrica 30 vin., pogojen prostor, poslana
in reklame 40 vin. — Inserate sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo
 ————— Reklamacije lista so poštnine proste. —————

Leto III.

— Slovenska Ljudska Stranka ne bo zvišala doklad, pravi »Slovenec«, kajti postavila se je na stališče, da mora k ogromnim, vedno večjim stroškom za šolstvo in za zdravstvo prispevati država. Zato so klerikalni poslanci zastavili vse sile, da se vpeljejo novi davki, katere morajo plačevati veliki bogataši. To se prekrasno bere, in kdor misli, da mora biti vse resnično, kar piše »Slovenec«, bo prepričan, da napočijo takoj meseca decembra zlati časi za kranjsko deželo. Ampak pobožno katoliško glasilo je pozabilo na nekatere malenkosti. Klerikalci se lahko postavljajo na stališče, da mora država plačevati njihove potrebščine; skoraj tako bi se lahko postavili tudi na stališče, da jih mora plačevati Rokefeller ali pa pariški Rotšild. Ampak s samim stališčem se nič ne opravi. Deželni izdatki, tudi državni prispevki za dežele se ne sklepajo v izvrševalnem odboru Slovenske Ljudske Stranke, temveč v državnem zboru na Dunaju, in kdor pozna ondodni položaj, ve, da ima tudi visoka vlada pri tem zelo tehtno besedo. In doslej še ni prav nič sklenjeno o državnih predkazih, tako da delajo klerikalci za sedaj račun brez krčmarja. Priliko pa izrabljajo, da se delajo tudi lepe pred ljudstvom, češ oni zahtevajo davke na avtomobile, na šampanjsko vino, na stave pri dirkah, torej davke, ki jih bodo morali plačevati bogataši. Ne pove pa, da bodo ti davki prav majhni in da bi le tedaj imeli kaj pomena, če bi bila večina državnega zbora sprejela socialno demokratične predloge, ki so zahtevali resnično obdavčenje in takojšnje uvedbo vseh teh davkov. Nadalje pa »Slo-

venec» tudi ne mara povedati, da zahtevajo klerikalci velikansko zvišanje davka na žganje, ki ga ne bodo plačevali veliki bogataši, ampak majhni reveži; veliki bogataši, ki delajo profite z žganjem, bodo pa dobivali velikanska darila. Potem je katoliško glasilo še prezrlo, da nima dežela stroškov le za šolstvo in zdravstvo, pač pa ima ogromne primanjkljaje tudi zdaj, ko ne stori skoraj nič za šolstvo in za zdravstvo. Če torej dobi državne preodkaze za ureditev učiteljskih plač in za zgradbo bolnišnic, ne izgine deficit iz proračuna. In radi bi vedeli, kako naj tega pokrije, ne da bi posegla prebivalstvu v žep. — Kakšna pa je cena, za katero naj dežela dobi nekaj denarja od države? Roka roko umiva, in če hočejo klerikalci od vlade kaj dobiti, morajo vladi za to tudi kaj dati. In že danes dobro vemo, kaj ji bodo dali. Glasovali bodo na Dunaju za nove vojaške zahteve, s katerimi bo prebivalstvo tako obremenjeno, da bo krvav pot potilo. S. L. S. lahko pripoveduje, da bo tudi to dobiček za ljudstvo; kdor zna računati, pa razume, da mu klerikalci pletejo bič.

— »Slovenec« od sobote v idrijskih novicah zopet impertinentno laže. Pišejo ga takozvani »božji namestniki«; pa kako daleč so vsi ti ljudje od resnice, hčerke božje! »Slovenec« piše v odgovor na »Zarjo«, ki je omenjala, da se v Idriji muči otroke že v I. in II. razredu rudniške šole z nemščino ter pravi: »Socialni demokratje so šli pred leti v grad in zabavljali čez rudniško šolo, da se premalo nemščine uči in izstopivši učenci ne razumejo dovolj nemškega jezika. Terjali so od direktorja, naj ustanovi za delavske otroke poseben privaten tečaj za pouk v nemščini in naj nakloni 100 kron remuneracije za učno moč. Bili so uslišani. Tečaj se je res otvoril in učna moč preskrbela — žena Antona Kristana, onega, ki sedaj turško vero uči svojega sina v Ljubljani. Pa kmalu je gospa Ružena obupala nad svojo naidebudo mladino. Ne bomo preiskovali, ali je bil material slab, ali še slabjša učiteljska moč, le dejstvo konstatiramo: Tečaj za nemščino je kmalu prenehal, in vsa naprava, s tolikim pompom vzprizorjena, je šla v franže.« — Tako »Slovenec«. **Kolikor besedi, toliko laži!** Ni res, da se je hotelo ali poučevalo šolsko mladino, ni res, da je poučevala žena Antona Kristana, ni res, da je obupala nad »naidebudo mladino« itd. Posvečeni in maziljeni dopisnik (po slogu ga poznam —) se je zopet nesramno **zlagal!** Kolikor vem, sem svoj čas na željo 30 do 40 odraslih sodrugov eno zimo (5 mesecev) poučeval seve popolnoma brezplačno nemščino s polnim uspehom! Tečaj je bil v zimskih mesecih. Ko se je tvarina predelala, se je tečaj končal — in posamezniki so si nabavili knjige ter se učili dalje. **Moja žena ni nikdar imela s čim takim opravka;** pač je pa nad dve leti poučevala petje, seve brezplačno... Klerikalni obrekovalci bi pač radi metali blato na neljube jim osebe — no, obvisi pa vse na njih! Idričanje — odvrnite se od te lažnjive svojati!

A. Kristan.

— **V Trnovo-Krakovu!** Danes zvečer se vrši pri Krakovčanu na Krakovskem nasipu redno člansko zborovanje članov konsumnega društva za Ljubljano in okolico za okrožje Krakovo-Trnovo. Pridite vsi! Začetek ob 8. zvečer.

— **V Šiško!** V torek zvečer pri Anžoku shod konsumtov. Začetek ob 8. — Po shodu **volilni shod!** Agitirajte za obilno udeležbo!

— **Vič-Glince.** V soboto zvečer se je vršil v gostilni Amerika zelo dobro obiskan volilni shod. Poročal je kandidat s. Ant. Kristan. Zborovalci so burno pritrjevali govorniku. Govorili so še sodrugi Colnar, Buda in Puh. Navzoči so sklenili, kar najenergičnejše delovati za tem, da dobi soc. dem. kandidat kar največ glasov dne 1. decembra.

— **Jugoslav. akad. društvo »Sloga«** v Ljubnem naznanja odbor, izvoljen na I. občnem zboru dne 21. listopada: Predsednik Černe Boris, stud. mont.; I. tajnik: Bonča Ludovik, stud. mont.; II. tajnik: Josip Vončina, stud. mont.; blagajnik: Petrovič Milorad, stud. mont.; knjižničar: Šinkovec Ferdo, stud. mont. Revizorja: Manfred knez Borelli, stud. mont.; Folko knez Borelli, stud. mont.

— **Gospod Moškerc ne zaupa ljubljanskim porotnikom.** Danes bi morala biti pred ljubljanskim porotnim sodiščem obravnava proti g.

Milhi Moškercu, bivšemu odgovornemu uredniku »Slovenca« vsled tožbe gđ. Theimerjeve. Ali g. Moškerc si je premislil stvar. Tik pred obravnavo je spoznal, da ljubljansko porotno sodišče ni primeren kraj, kjer naj bi se podpisalo in zapečatilo »Slovenčev« obrekovanje in je prošil zato za delegacijo drugega porotnega sodišča. Svoj čas je bil »Slovenec« navedel toliko »dokazov« za svoje ostudno obrekovanje, ali že dvakrat se je izognil priliki, da bi prišli ti dokazi v sodno dvorano. Tako se najpoštenejši list na Slovenskem boji sodnijske obravnave.

— **Gospod Janko Florjančič, odgovorni urednik »Gorenjca«,** ima smolo. Prehitro je namreč okrevale. Pred časom je šel na »dopust«, da bi ga ne dobil sodnijski sluga s povabilom k porotni obravnavi, ki bi morala biti proti njemu vsled tožbe gđ. Theimerjeve dne 27. novembra. Nekoliko prehitro se je vrnil z dopusta in tako je leliko dobil še prijazno povabilo, naj pride 2. decembra v porotno dvorano, kjer bo imel priloiko, da dokaže resničnost vseh ostudnih napadov, priobčenih v »Gorenjcu« proti gđ. Theimerjevi.

— **»Ljubljanski društveni orkester«** se je sestavil iz bivših članov orkestra Slovenske filharmonije, katerih število znaša 16. V slučaju se lahko orkester pomnoži na 20 godbenikov. Orkester je sedaj odvisen od koncertnega služka in od prispevkov podpornih članov. Zato prošil odbor ljubljansko prebivalstvo, da bi v največjem številu pristopilo kot podporni člani, ker le na ta način bo mogoče vzdrževati potrebni orkester za Ljubljano. Orkester ima tako dobre moči, da bo lahko nastopal pri različnih koncertih, v gledališču, koncertih, društvenih prireditvah, sprevedih itd. Slavna družva opozarja odbor kakor tudi vsakega, kdor rabi godbo, naj se pravočasno obrne na odbor »Ljubljanskega društvenega orkestra« pismeno ali ustmeno. Odbor ima vsak ponedeljek redno sejo. Odslej bo prirejal orkester vsak teden po en koncert za podporne člane in sicer vsakokrat v drugi restavraciji, katere lastnik je tudi podporni član Ljubljanskega orkestra. Za vsakovrstne priglasitve se prav vljudno priporoča odbor.

— **Zglaševanje nabornikov.** Mladenci, ki so rojeni leta 1891., 1892., in 1893., pridejo spomladi 1914 k glavnemu naboru. Po obstoječih predpisih se je vsem mladencem, rojenim v omenjenih letih, meseca novembra zglašiti za nabor pri županstvu v bivališču, v Ljubljani v mestnem vojaškem uradu v »Mestnem domu«, I. nadstropje. — Kdor opusti zglašitev, se kaznuje z denarno globo do 200 K, ali pa s temu primernim zaporom.

— **Zglašitev leta 1885. rojenih mladencem.** S 1. januarjem 1914 stopijo mladenci, ki so rojeni leta 1885., v črnoevjno dolžnost. Radi zabeležbe se je vsem, omenjenega leta v Ljubljani rojenim mladencem in izven Ljubljane rojenim, pa v Ljubljano pristojnim mladencem do 1. decembra 1913 zglašiti v »Mestnem domu«, I. nadstropje. Bolne, odsotne in zadržane mladence morejo zglašiti sorodniki.

— **Spored porotnih obravnjav v Ljubljani.** Dne 24. novembra proti Milhi Moškercu, tiskovna pravda. Dne 25. novembra Janez Pivk iz Nove Oselice, posestnikov sin, brez stalnega bivališča, zaradi hudodelstva roparskega umora; Jožefa Medved, služkinja iz Trbovelj, zaradi tatvine iz navade in dve tiskovni pravdi proti Franju Bartlu. Dne 26. novembra Anton Piškur, pek in Vencelj Steiner, užitar, oba v Ljubljani, zaradi hudodelstva posiljenja in oskrumbe; Ludovek Schuster, natakari in Jožef Troha, pekovski pomočnik, oba v Ljubljani, zaradi hudodelstva rop. Dne 27. novembra Marija Neuhold iz Murecka pri Radgoni, vdova in Rudolf Medveček, delavec iz Trojan, oba zaradi tatvine iz navade. Dne 28. novembra tiskovna pravda proti Valentinu Kopitarju. Dne 29. novembra Jakob Oblak, občinski siromak v Javorju pri Poljanah, zaradi hudodelstva posiljenja in oskrumbe. Dne 2. decembra tiskovna pravda proti Janku Florjančiču.

— **Krasen shod volilcev** je bil včeraj v Idriji. Ob 9. dopoldne se je napolnila prostorna dvorana pri »Črnem Orlu« do zadnjega kota. Zanimanje za deželnozborske volitve je med idrijskimi

skim delavstvom zelo veliko, in ogramna udeležba kljub temu, da so bili lepaki šele v soboto zvečer nabli, tako da jih rudarji, ki so šli pozno z dela, niti videli niso, je krasno izpričevalo socialistične zavednosti našega delavskega ljudstva. Shod je otvoril župan sodrug Štravs, za predsednika je bil izvoljen sodrug Peternel, potem pa je poročal o delovanju deželnega zbora in o volitvah sodrug Etbina Kristana. V svojem obširnem govoru je predvsem poudaril deželni volilni red z njegovo slepilno splošno kuriozno kritiki ter je dokazal, da so klerikalci s to politično spako najkrepkeje izrazili svoje sovraštvo do delavcev. Kajti da je bila vpejvala splošne in enake volilne pravice nemogoča reč, bi mogli trditi klerikalci le tedaj, če bi bili taki politični otroci, da ne bi razumeli pomena boja v odločilnih trenutkih. Stranki, ki se neprenehoma baha z velikanskimi uspehi in s svojimi znamenitimi šahovskimi potezami, prav slabo pristojna, če vrže puško še pred začetkom boja v koruzo. Pa tudi če bi bilo res tako, da je imelo petdeset veseleposetnikov več moči kakor vse stranke in vse prebivalstvo v deželi, bi bili klerikalci lahko sklenili volilni red, ki bi bil delavstvu vsaj nekoliko pravičnejši. Tega pa niso mogli storiti, ker niso hoteli. Govornik je nato temeljito obdelal vprašanje, kje so skrite fiste dobrote, ki so jih klerikalci baje izvršili za delavstvo. Sami ne znajo v tem oziru povedati nič stvarnega. Sama splošna trditev, da so skrbeli za delavce, ne pove prav nič. Našteti pa niso znali nič drugega kakor volilno pravico, o kateri smo že videli, da je slepilo, in pa — Završnico. Toda Završnica ni prinesla delavstvu do sledi nobene koristi, in tudi zanaprej je ni pričakovati. Trud dr. Lampeta, da bi preprečil jasnost o hidroelektričnih napravah, je na vsak način zelo sumljiv; in dokler trdijo znameniti tehničarji, da bo Završnica pasivna, jim moramo v takih vprašanjih več verjeti kakor dr. Lampetu. Tako pasivno podjetje pa tudi delavcem ne more prinašati nobene koristi. Res pa je, da bi bila dežela lahko marsikaj storila, da bi se položaj delavstva gmotno in duševno zboljšal. Govornik je navedel celo vrsto takih možnosti, pokazal je pa tudi, da je ostala dežela delavcem vse dolžna. Zato nima klerikalna stranka nobene pravice zahtevati od delavcev zaupanja in glasove. — Sodrug Štravs je potem naznanil, kakšne debele neresnice je pravil klerikalni kandidat dekan Arko na svojem zadnjem shodu pri Didihu, ter je jasno dokazal neosnovanost teh trditev. Shod se je zaključil ob velikem navdušenju navzočih.

— **V Spodnji Idriji** je bil včeraj ob 1. popoldne pri Stefanu Lapajnetu zelo množestveno obiskan shod volilcev. Medtem ko zapirajo klerikalci na svojih shodih vrata vsakemu nasprotiku, je bil na našem zborovanju tudi znanim klerikalnim petelinom dovoljen pristop, in niti tedaj niso bili klerikalci odstranjeni, ko je začel par fantalinov z razumljivim namerom in s hripavimi, pijanimi glasovi prepevati. Na shodu je bilo tudi veliko kmečkega ljudstva. Sodrug Etbina Kristana je podal zborovalcem jasno sliko o gospodarstvu in absolutizmu kranjskega deželnega odbora ter je žel za svoja izvajanja splošno odobravanje. Kandidat za splošno kurijo je tukaj sodrug Ivan Štravs, župan v Idriji.

— **Klerikalna agitacija.** Idrijski klerikalci agitirajo proti kandidatom naše stranke s tem, da so socialni demokratje odjedli rudarjem žito in, da morata hišni posestnik in kmet zato rž in koruzo dražje kupovati, ker rudarji nimajo več žita. Da klerikalci nesramno lažejo, to dokazuje naslednja statistika: Leta 1908. je veljal pod skladiščem kupljen mernik rži 3 K 90 v in mernik koruze 4 K 25 v. Leta 1909. mernik rži 3 K 30 v in mernik koruze 4 K. Leta 1910. istotako. Leta 1911. ko je bil v veljavi še stari plačilnik je veljal mernik rži 3 K 90 v in koruze 4 K 80 v. Leta 1912. po novem plačilniku pa rž 3 K 90 v in koruze 4 K 40 v. Leta 1913. pa zopet lahko dobi, kdor rabi rž, mernik za 3 K 60 v in koruzo za 4 K 20 v. Cene pšenične in koruzne moke pa so letos v primeri z zadnjimi leti padle od 2 do 4 K za 100 kg. Taka agitacija torej ne bo držala, gospodje agitatorji. Sploh pa je kupčijska parola vedno taka, da kdor prodaja rad drago prodaja in kdor kupuje, rad po ceni kupuje. Ako pa ima kdo glede odprave žita, kaj na vesti, inata pač to v prvi vrsti klerikalna državna poslanca Gostinčar in Krek, ki sta že pred tem pisala in pripovedovala na shodih pri Didihu, kakšne dobrote se delajo v ministrstvu za idrijsko delavstvo. Zato pa Gostinčar, ki je ta dobro vedel in se je reformi ni upal vpreti, ni prišel na shod, ki so ga delavci vseh strank sklicali, in se je izgovarjal, da je zadržan. Gospodje le z jasnimi besedami na dan, pa se bomo zmenili kako in kaj. Volilcem pa svetujemo, da ostanejo v tem boju hladne krvi ter počakajo, da slišijo tudi od naše strani odgovor na napade, ki jih bobnajo nasprotniki s cirkuškim šundrom.

— **V Logatcu** je bil snoči v gostilni pri Kuncu volilen shod, na katerem je bila udeležba tako dobra, da je bil salon ves poln. Par navzočih klerikalcev je to zelo grizlo, ker so bili popoldne na Gostinčarjevem shodu, pa so videli, kako malo zanimanja je logaško ljudstvo pokazalo za klerikalno zborovanje. Na našem shodu je predsedoval sodrug Urbas, poročal je sodrug Etbina Kristana, ki je plastično opisal klerikalno gospodarstvo, ki je baje Kranjsko izpremenilo v obljubljeno deželo, le da ljudstvo ničesar ne opazi o teh rajskih krasotah. Zborovalci so zelo pazno zasledovali poročilo in spremljali govor s pritrjevalnimi opombami. Glavni klerikalni petelin je še med shodom zapustil dvorano, seveda nezadovoljen, tako da se na vprašanje sodruga Urbasa, če želi kdo besedo, nihče ni oglasil.

— **Od doma je pobegnil** v družbi dveh žensk, Jožefe Višnikarjeve in Kristine Rupnikove, 17letni Anton Brajer, sin čevljarskega mojstra v Ljubljani. Ženski sta doma iz Trbovelj in sta fanta premoštili, ki je bil vedno pošten in priden, a je nekoliko slaboumen, da je vzal svoji materi 80 kron. Zenske so pa po-

kradle več perila in zlatnine. V sredo so bili vsi trije v Pulju, sedaj so pa najbrže v Trstu. Mati pobeglega fanta prosí, če bi kdo videl njegova sina, naj ga izroči policiji.

— **Ženo je ustrelil.** Iz Zagorja ob Savi poročajo: V petek okoli 5. popoldne je ustrelil Anton Tomšič, rudar in posestnik v Zg. Zavihah z lovske puške svojo ženo. Žena je bila takoj mrtva. Tomšič je po svojem groznem delanju takoj pobegnil. Slučajno ondot patrola joča orožnika, Erjavca in Sušnika, sta srečala človeka, kateri se jima je dozdeval nekako sumljiv v obnašanju in sta ga ustavila. Na prvo vprašanje, kdo da je in kam se je napotil, jima je rekel: »Vidim, da me imate. Svojo ženo sem ustrelil.« Tomšiča so aretirali in odvedli v zapore c. kr. okrajnega sodišča v Litiji.

— **Nova avtomobilna zveza.** Ljubljanski arhitekt in stavbenik Hugo Uhliř namerava otvoriti avtomobilno zvezo med mestom Kranjem in ondotnim kolodvorom.

— **Vrat si je prerezal.** Delavec Matevž Zalokar v Sp. Gorjah si je z nožem, ki je za kruh, prerezal v duševni zmedenosti vrat. Prepeljali so ga v ljubljansko deželno bolnišnico.

— **Nezgoda.** 83letnega ubožca Janeza Gruma iz Štepanje vasi je na Poljanski cesti povozil neki voznik tako nesrečno, da si je zlomil roko in nogo. Prepeljali so ga v deželno bolnišnico.

— **Divji lovci.** Iz Krškega poročajo: V zadnjih dneh so zasledili v tukajšnjih loviščih več divjih lovcov. Zbrala se je velika družba lovcov in orožnikov na lov na divje loyce. Četa je prenočila v nekih svislih. Zjutraj zgodaj so slišali strele in se začeli bližati divjim lovcem. Toda divji lovci so jih pravočasno opazili in pobegnili. Preganjanci so našli v nekem jarku enega divjega lovca, ki je na begu padel čez 15 m visoko pečino in obležal težko ranjen v jarku. Piše se Josip Moser. Prenesli so ga v bolnišnico, njegove rane so nevarne. Zlomil si je več reber in je dobil težke notranje poškodbe.

— **V kavarni »Centrala«** je vsak večer koncert damskega orkestra. S 1. decembrom začno zopet »Original the Wehings ensemble«, večeri smeja.

— **Sama se hvali** vsaka dobra stvar in si zna pridobiti ugled in priznanje. Tudi Kolinska kavna primes, ki je — kakor znano — najboljši kavni pridanek, si je našla pot v vse kroge zaradi svoje izvrstne kakovosti, obenem pa tudi zato, ker je edini pristno domači kavni pridanek. Kolinsko kavno primes vsem prav toplo priporočamo.

— **Kinematograf »Ideal«.** »Kralj«, drama v 4 delih od Riharda Fischerja. V glavni vlogi Albert Bassermann, znamenit nemški traged. »Kralj« se igra od jutri do četrtega v Kino »Idealu«. Zanimanje za te predstave je veliko, ker se bo nudilo obiskovalcem res nekaj izrednega. Predstave trajajo 2 uri. Začetek ob 3., 5., 7., 9. Zvišane cene za 10 vin.

Za pravice idrijskih rudarjev.

Plačilnik, ki velja za idrijske rudarje od 1. januarja 1912 dalje in ki je bil rudarjem takorekoč vsiljen — erarju se namreč ni zdelo vredno, da bi pri tem življenjskem vprašanju rudarjev poizvedel njihovo mnenje in upošteval njihove želje — je za velik del rudarjev skrajno krivičen. Ker vse upravičene prošnje za odpravo teh krivic pri idrijskem rudniškem ravnatelstvu niso nič izdale in se je ravnateljstvo vedno izgovarjalo na ministrstvo, češ, da ministrstvo ne dovoli pravičnega izvršenja, so sestavili idrijski rudarji po navodilu župana sodruga Štrausa pretečeni mesec natančen seznam vseh prizadetih rudarjev. Seznam so poslali rudniškemu ravnatelstvu v Idriji in socialno demokratičnim poslancem v državni zbor.

Državni poslanci sodrugi Maks Winter, Cingr in tovariši so v tej zadevi vložili 14. novembra 1913 v državnem zboru naslednjo

Interpelacija:

Rudarji v Idriji so dobivali prej poleg zelo nizke temeljne plače tudi naturalije, ki so bile odmerjene po tem, če je bil rudar oženjen ali neozženjen in po številu otrok, za katere je moral skrbeti.

Pri novi določitvi temeljnih mezd 1. 1912. pa je bilo mnogo delavcev prikrajšanih. Pri novi določitvi se namreč niso prav nič ozirali na število službenih let in so uvrstili neozjenjene rudarje in rudarje brez otrok tako, da pridejo šele po 30 do 39 službenih letih v 5. razred plačilnega tarifa II. S tem niso prikrajšani delavci le na mezdah, temveč tudi pri bolnišnici, njihove vdove in sirote pa pri pokopnini.

To prikrajšanje — zadelo je 167 delavcev — je resna nevarnost, ker zamore le zadostna hrana dati delavcem toliko odporne sile, da ne podležejo izredno opasnim nevarnostim za njihovo zdravje, ki jih prinaša delo z živim srebrom.

Prikrajšanje je tudi zaraditega vredno vsega obžalovanja, ker je zbudilo pri rudarjih sum, da je vodila rudniško klerikalno ravnateljstvo pri tem politična sovražnost.

Imena prikrajšanih delavcev in obseg tega prikrajšanja so razvidna iz priložene tabele. Zato vprašujemo gospoda ministra, če hoče odrediti, da se uvrste vsi delavci državnega rudnika v Idriji v oni plačilni razred, v katerega spadajo po svojih službenih letih, in sicer tako, da se računa triletna doba napredovanja od dneva vstopa v službo in da dosežejo po 27letnem službovanju 5. stopnjo plačilnega tarifa II.?

Na Dunaju, 14. novembra 1913.

Koroško.

— **Smrtna nezgoda v rudniku.** Iz Črne nam poročajo: V sredo dopoldne se je zgodila v tukajšnjem rudniku za svinec smrtna nezgoda. Tesar Lovrenc Božič je tesal v rovu. Pri tem pa ga je zasulo. Bil je takoj mrtev. Ne-

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichter.

(Dalej.)

XXXVI.

Vsi so gledali za Kačerovskim, težka atmosfera se jim je razlila nad glavami. Ivan je tudi gledal, napol grozeče, napol osuplo. Toda nenekrat je vzkrilnil iz globine duše: »Kačerovskoy!« Vzkril mu je vzhitel iz notranjosti ne-hote, sam se je vstrašil svojega glasu. Pa znova je vzkliknil: »Kačerovskoy!« in že je rinil k vratom dvorane in popadel Kačerovskega za roko ter klical nekako brez moči:

— »Pomislite, Kačerovsky, kaj počenjate. Pomislite, za kaj gre, preudarite, kaj hočemo. Saj nečemo vzvišeno, nenavadno stvar. Ne gre za nikako komično blasfemijo, celemu svetu hočemo dati vzgled. Zakaj bi na Češkem ne mogli mi razluščiti socialnega vprašanja? Glejte, enkrat smo že razrešili versko vprašanje in ceta Evropa se je osuplo klanjala našemu kelihu. Pomislite, da smo takrat hkratu rešili i npravnostno vprašanje, da je celi svet se potapil v močvirju razuzdanosti in zapučenosti in da smo edini jasno razsvetljevali njegovo temo. In premislite, da smo poslali Komenskega izza naših mej, da bi učil narode. In ali mari ne čutite, da je sedaj prišla tudi tako velika ura? Mi moramo, čutite, moramo imeti svojo državo, svojo samostalnost, da izpolnimo svoj namen. Ali ne razumete? To je naša naloga, to naša dolžnost. Betlehem je bilo tudi malo mesto, in vendar je iz Betlehema — Kačerovsky,

odgovorite sedaj, recite, da hočete iti z nami! Saj naša poslednja naloga ni moritev, in v revoluciji je tudi obramba — naša poslednja naloga —

Kačerovsky se je iztrgal Ivanu. »Ne, naša pota se razhajajo,« je dejal temno. »Človek je stroj — ali se spominjate? I to je blasfemija, če se sedaj sklicujete na Huša in Komenskega, in če govorite o npravnostnem vprašanju. Bellamy in Strindberg sta vaša! Njima je človek tudi mašina! Z Bogom!«

In naglo je odprl duri in odšel.

Ivan je obstal za vrati. Nekaj ga je priganjalo, da bi hitel za Kačerovskim, a ni se ganil. Nekak kaos se je razprostrl v njegovi notranjosti. V tem je prišel k njemu Mikyška rekoč:

— »Hruhy, kaj vam je padlo v glavo, Kačerovskega prositi? Naj gre, tem bolje. Saj si znamo pomagati brez njega.«

XXXVII.

Ivan se je vrnil na svoje mesto. Debatirali so še. Ivanu je bilo začetkoma tesno, a pozneje se je razvnel skoro ekzaltirano in znova govoril ognjevit o nalogi češkega naroda. »Sedaj smo na poti k svojemu cilju in jaz čutim podvojeno, da se moramo že te dni svetu pokazati. Ne zapiranje, ne prepovedi, nič nas ne sme preplašiti, 12. kimovca bo de in mora biti pomenljiv in zgodovinski dan!«

S tem geslom je bila zaključena seja in udeleženci so se odpravljali v Prago. Mračilo se je že, ko so se dali prepeljati po brodu v Chuchle. Tu je en del vstopil na ladjo, drugi pa so se napotili peš proti Smichovu.

(Dalej.)

Pozor!

Ker so vžigalice jugoslovansko socialno demokratične stranke že pošlje priporočila se v marljivo odjemanje vžigalice „Arbeiterwille“.
Naroča se jih pri upravi „ZARJE“ v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Trbovljah

registrovana zadruga z omejenim jamstvom

priporoča svoje bogato zalogo manufakturnega blaga, vedno svežega špecerijskega blaga kakor tudi otroških oblek, delavskih oblek, srajc, ovratnikov, čevljev itd.

po najnižji ceni.

Vabi se torej cenjene člane, da vse svoje potrebsčine nabavljajo v svojem lastnem podjetju. Član lahko postane vsakdo, kateri plača pristopnino in delež v obrokih do 40 kron.

Načelstvo.

Žepni koledar

za slovenske delavce in prometne uslužbenke izide vsako leto v založbi „ZARJE“.

Za letnik 1914. naj se organizacije že sedaj naroče, da ga dobe pravočasno. — Cena mu bo kakor vsako leto K 1.—.

Naroča se pri upravi Zarje v Ljubljani.

Občno konsumno društvo v Idriji

registrovana zadruga z omejenim jamstvom.

**Glavna prodajalna v lastni hiši.
Tri filijalke.**

Valjčni mlin na lastnem posestvu v Podroteji pri Idriji.

Istotam še dve lastni hiši, gozd in dva travnika. Ima nad 670 članov ter nad pol milijona letnega prometa. Vljudo vabi sl. občinstvo mesta Idrije in okolice na pristop. V svojih prodajalnah prodaja za svoje člane vsake vrste manufakturnega, špecerijskega in drugega blaga po stalnih cenah.

Toči pristna vina in žganja, kupljena naravnost iz vinorodnih krajev.

Društvo sprejema od članov tudi hranilne vloge ter jih obrestuje po

5%

NAŠI ZAPISKI

Socialistična revija.

Izide na leto dvanajst števil.

Cena:

Za Avstro-ogrsko za vse leto 5 K. — Za Nemčijo 5'80 K, za ostale države 6'40 K. — Za organizirane delavce in dijake 3'60 K. Celi letniki leta 1910., 1911., in 1912. po 2'50 K.

Posamezna številka po 42 vinarjev.

Naročnina se pošilja upravi „Naših Zapiskov“ v Gorici.

ŽENSKI LIST

glasilo socialističnega ženstva

Urednica: Alojzija Stebi v Ljubljani.

Izhaja v Ljubljani po enkrat na mesec. Stane na leto 1'20 K. — Posamezna številka 10 vin.

Naroča se pri upravi: Ženski list v Ljubljani.

Priporočamo delavstvu sledeče knjige in brošure, ki jih ima v zalogi

založba „Zarje“ v Ljubljani.

Pripovedni spisi:

Etbin Kristan: Francka in drugi. Cena 50 vin.
S. Machar: Magdalena. Preložil dr. Anton Dermota. Cena 2 K.
Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom. I. del. Cena 260 K.
Hans Kirchsteiger: Pod spovednim pečatom. II. del. Cena 2 K.
P. Mihalek: Iz nižin življenja. Cena 1 K.
M. Gorkij: Mati. Cena 4 K.
E. Zola: Rim. Prevel Etbin Kristan.

Znanstveni spisi:

Dr. Drag. Lončar: Politično življenje Slovencev.
Dr. Drag. Lončar: Dr. Janez Bleiweis in njegova doba. Cena 1 K.
Dr. Ivan Prijatelj: Prešernov spomenik. Cena 80 vin.
Dr. Ivan Prijatelj: Drama Prešernovega življenja. Cena 40 vin.
Abditus: Občinski socializem.

Agitacijska izdajanja:

— Vojna in socialna demokracija. Cena 30 vin.
— Program socialne demokracije v Avstriji. Cena 6 vin.
— Vun z enako volilno pravico. Cena 4 v.
— Zvišanje duhovniških plač. Cena 10 v.
Etbin Kristan: Primož Trubar in slovensko ljudstvo. Cena 8 vin.
Liberatus: V dobi klerikalizma. Cena 40 v.
— Razprava VII rednega zbora jugoslovanske soc. dem. stranke. Cena 60 vin.
Oto Bauer: Narodni ali razredni boj. Cena 6 vin.
— Lurška pravljica. Cena 50 vin.
Ljudski oder: Moderni razvoj. Troje predavanj soc. poslancev. Cena 40 vin.

Knjižica časopisa „Naprej“.

Ant. Kristan: Socializem. I. zvezek. Druga izdaja. Cena 20 vin.
Ant. Kristan: Socialna demokracija in kmetsko ljudstvo. Cena 10 vin.
Ant. Kristan: Zakaj smo socialisti? Cena 14 vin.
K. Marx in Fr. Engels: Komunistični manifest. Cena 40 vin.
L. Wurmund: Katoliško svetovno nazarje in svobodna znanost. Cena 70 vin.
Karl Kautsky: Kdo uničuje proizvodnjo v malem. Cena 30 vin.
Karl Kautsky: Kapitalistični razred. Cena 30 vin.
Karl Kautsky: Proletariat. Cena 30 v.
Karl Kautsky: Razredni boj. Cena 40 v.
Karl Kautsky: Država bodočnosti. Cena 50 vin.
Etbin Kristan: Nevarni socializem. Cena 30 vin.
Etbin Kristan: Strahovi. Cena 30 vin.
Anton Kristan: O konsumnih društvih. Cena 20 vin.
E. Kristan: Narodno vprašanje in Slovenci. Cena 30 vin.

Koledarji:

Žepni koledar za leto 1913. Cena 1 K.
Družinski koledar za leto 1913. Cena 1 K.
Zadružni koledar za leto 1913. Cena 30 vin.
V zalogi so tudi še letniki 1912, 1911, 1910 in starejši.

Naši Zapiski.

Dobe se po 2 K kompletni: 1908, 1909, 1910, 1911, 1912.

„Zarja“:

letniki za leto 1911/12, 1912/13, vezana po 14 kron.

Naročila in pisma je naslavljati na **Založbo „Zarje“ v Ljubljani.**